

nem actualem aut virtuales; sed sufficere habituales, id est aliquando habitam et non retractatam. — Ita Lugo¹, Wigandt², Petrocorensis^{a)}, Antoine³, Suarez⁴, Holzmann^{b)}, Sporer^{b)}, Roncaglia^{c)}, Elbel^{d)}. Idemque docet^{e)} SS. noster Benedictus XIV in praefata Instructione⁵, cum aliis communiter. Idque probatur ex universali Ecclesiae praxi, quae non reiterat sacramenta Baptismi et Ordinis iis qui ea suscipiunt ex voluntate prius habita. — Et hoc procedit in omnibus sacramentis, praeter Poenitentiam et Matrimonium; ut infra explicabimus.

Utrum autem *valide conferantur sacramenta dormientibus, ebriis vel lapsis in amentiam qui antea habuerunt intentionem illa recipiendi?*

Negat Roncaglia⁶; quia (ut ait) non est praesumendum eos habuisse intentionem in tali tempore recipiendi sacramentum, sed solummodo more et ritu christiano^{f)}. — Sed communissime et probabilius affirmant Lugo⁷, Palau⁸, Salmant.⁹ cum Henriquez, Graffio et Angles; ac Croix¹⁰ cum Gobat, Aversa, Diana et aliis. Ratio, quia ad validitatem sacramenti non requiritur ut suscipiens agat modo humano et more solito; sed satis est quod ipse sit

Disp. 9, n. 132. — ² Tr. 11, exam. 4, n. 36, v. *Resp. 4*. — ³ De Sacram. cap. 3, qu. 1, resp. 2. — ⁴ De Sacram. disp. 14, sect. 2, v. *Dico 1*. — ⁵ N. 46. — ⁶ De Sacram. i. g., cap. 5, qu. 2, resp. 2. — ⁷ Disp. 9, n. 132. — ⁸ Tr. 19, punct. 7, n. 2. — ⁹ Tr. 2, de Bapt., cap. 6, n. 43. — *Henriq.*, lib. 2, cap. 24, n. 3. — *Graff.*, Decis. aur., part. 2, lib. 1, cap. 4, n. 45. — *Angl.*, Flor. quaest., de Bapt., qu. 2, art. 6, diff. 1, concl. 2.

receperunt. A quibus, postquam 18 annum expleverunt, exquiritur utrum velint conjugium inire an vero in ordinibus remanere; quodsi hoc ultimum elegerint, eis a 20 anno subdiaconatus conferatur; si vero conjugium inire maluerint, id facere possint. Deinde, § 28, Benedictus XIV suum assertum ponit de iis qui ordines sacros in infantili aetate receperunt; eis nempe optionem dari, « postquam... decimum sextum aetatis annum excesserint ».

81. — *a)* Petrocorensis, de *Sacram. i. g.*, cap. 6, qu. 4, concordat sane quoad generale principium; sed addit Poenitentiam administrari posse ei qui, antequam in amentiam incideret, voluntatem habuit illud Sacramentum recipiendi, quam non retractasse praesumitur.

b) Holzmann, de *Sacram. i. g.*, n. 36; Sporer, *part. 1, cap. 2, n. 145*, ab hoc principio solum Matrimonium excipiunt.

subjectum capax: prout revera est qui jam prius habuit intentionem recipiendi sacramentum^{g)}. Idque confirmatur auctoritate Innocentii III¹¹ (apud Lugo¹²); qui, postquam dixit dormientes et amentes non recipere sacramentum, si contrariam habuerint voluntatem, addit: *Secus autem, si prius... habuissent propositum baptizandi... Tunc ergo characterem sacramentalis imprimit operatio*. Et ejusdem sententiae est noster Summus Pontifex Benedictus XIV, in citata Instructione¹³.

Caeterum recte advertunt Suarez¹⁴ et Salmant.¹⁵, illicitum esse iis conferre sacramenta^{h)}: nisi in probabili periculo mortis, vel nisi quando impedimentum usus rationis censetur perpetuum; alias expectandum est tempus in quo suscipiens fiat compos rationis. — Idque expresse docet D. Thomas¹⁶, ubi ait: *Si autem necessitas non sit, debet in furiosis expectari lucidum intervallum, vel in dormientibus vigilia. Si tamen baptizetur in statu illo, sacramentum suscipit, quamvis peccet baptizans*.

82. — Sufficit etiam intentio interpretativa (nempe quae nunquam fuit habita, sed praesumitur habenda a suscipiente, si esset ipse compos rationis) in suscipien-

¹⁰ Lib. 6, part. 1, num. 176. — *Gobat*, tr. 1, num. 230. — *Aversa*, de Sacramentis in genere, qu. 64, sect. 9, v. *Tertio*. — *Diana*, part. 3, tr. 4, resol. 12. — ¹¹ *Cap. Majores*, § *Item quaeritur*, de bapt. — ¹² *Loc. cit.*, num. 119. — ¹³ N. 46. — ¹⁴ Disp. 24, sect. 1, num. 5, v. *Secundo*. — ¹⁵ Tr. 2, cap. 6, num. 44. — ¹⁶ In 4, dist. 6, qu. 1, art. 2, solut. 3, ad 2.

c) Roncaglia, de *Sacram. i. g.*, cap. 5, qu. 2, resp. 2, habituales intentionem sufficere ait; vel (pro Extrema Unctione) interpretativam.

d) Elbel, de *Sacram. i. g.*, confer. 3, n. 56, dicit satis esse virtuales, interpretativam vel habituales: interpretativam scilicet pro Confirmatione, Extrema Unctione, Poenitentia; habituales vero pro Baptismo, Ordine, Matrimonio, uti explicat n. 58.

e) De Baptismo.

f) Roncaglia haec quidem docet de dormientibus et ebriis; secus vero ait esse de infirmis qui sensibus destituti sunt et de iis qui in perpetuam amentiam lapsi sunt.

g) Plerique ex auctoribus citatis de solo Baptismo disputant; aliqui tamen, ut Lugo, Croix, Gobat, Aversa, universaliter loquuntur.

h) Suarez et Salmant. hic de Baptismo disputant.

Hic illicite conferitur secunda necessitate.

Item pro Confirmatione et Eucharistia.

Secus, pro Baptismo et Ordine.

Intentio interpretativa sufficit pro Extrema Unctione.

tibus sacramentum *Extremae Unctionis*; ut dicunt Lugo¹, Wigandt², Elbel³, Roncaglia⁴, Sporer⁵ et Croix⁶ cum communi. Idque probatur ex Rituali Romano⁷, ubi dicitur: *Infirmis autem, qui dum sana mente et integris sensibus essent, illud (Sacramentum) petierint, seu verosimiliter (nota) petiissent... praebatur*. — Et si forte aeger fuerit sensibus destitutus in actu peccati mortalis, probabiliter ait Viva⁸, saltem sub conditione Extremam Unctionem tunc esse illi ministrandam; prout etiam de sacramento Poenitentiae dicitur n. 483.

Ita etiam per voluntatem interpretativam seu generalem potest moribundo sensibus destituito conferri sacramentum *Confirmationis*; ut dicunt Lugo⁹, Sporer⁹, Elbel¹⁰; et Croix¹¹ cum Coninck, Arriaga et Bernal; contra Escobar¹². — Et idem dicunt de sacramento *Eucharistiae* Lugo¹³, Sporer¹⁴; et Croix cum Suarez, Coninck¹⁵, Aversa, Bernal, etc.

Sacramentum autem *Baptismi* et *Ordinis* invalide quidem conferuntur habitibus solam intentionem interpretativam; quia sine voluntate explicita nemo debet subire obligationem legum Ecclesiae et

¹ Disp. 9, num. 125 et seqq. — ² Tr. 11, exam. 4, n. 36, resp. 4, v. *Declaratur 1^a pars*. — ³ De Sacramentis in genere, confer. 3, num. 58. — ⁴ De Sacramentis in genere, cap. 5, qu. 2, resp. 2. — ⁵ Part. 1, cap. 2, num. 154. — ⁶ Lib. 6, part. 1, n. 172. — ⁷ Tit. 5, cap. 1, de Sacram. Extr. Unct., n. 6. — ⁸ De Sacram. i. g., qu. 1, art. 7, n. 6. — ⁹ *Loc. cit.*, n. 154. — ¹⁰ *Loc. cit.*, n. 58. — ¹¹ *Loc. cit.*, n. 169. — *Coninck*, qu. 64, num. 105. — *Arriaga*, disp. 22, num. 10. — *Bernal*, disp. 18, num. 87. — ¹² Lib. 8, n. 55. — ¹³ *Loc. cit.*, num. 126. — ¹⁴ *Loc. cit.*, n. 154. — *Croix*,

82. — *a)* Lugo, *disp. 9, n. 125*, non loquitur de Confirmatione; sed admittit principium generale: ad valorem scilicet *Extremae Unctionis* « et aliorum similium sacramentorum » satis esse voluntatem interpretativam. — Praeterea notandum est non omnes auctores citatos de moribundo sensibus destituito disputare; omnes tamen in hoc convenire quod ad Confirmationem satis sit intentio interpretativa.

b) Coninck, *loc. cit.*, n. 103, in universum scribit: « Qui catholice vivit, censetur velle sibi morienti conferri sacramenta ab Ecclesia morientibus conferri solita; ideoque si subito destituitur usu rationis, debet inungi », nisi certe sciatur esse in mortali de quo non sit saltem attritus.

c) Suarez videtur a Viva citari pro sola ratione ex qua requiritur ad Baptismum in-

status clericalis. Ita communiter Lugo¹⁵, ac Viva¹⁶ cum Suarez^{c)}, etc. — Verumtamen Coninck, Sporer^{d)}, Dicastillus, etc., apud Croix¹⁷, censent ad suscipiendum Baptismum sufficere intentionem implicitam contentam in contritione vel attritione habita a suscipiente. His contradicunt Suarez^{e)} et alii. Sed recte Lugo^{f)} primam sententiam ait posse habere locum tantum in infideli qui semper invincibiliter veram fidem ignoraverit.

Ad sacramentum autem *Poenitentiae* non sufficit intentio neque interpretativa neque habitualis; sed requiritur intentio vel actualis, vel saltem virtualis: cum ibi requirantur pro materia actus poenitentis, qui non possunt quidem haberi sine voluntate saltem virtuali recipiendi sacramentum. Et hoc tenendum saltem in praxi, juxta dicenda de *Sacram. Poenit.*, *Dub. II*, n. 447.

Ad sacramentum vero *Matrimonii* suscipiendum certe non sufficit intentio interpretativa. — Sed sufficere aliquando habituales censent Holzmann¹⁸, et Croix¹⁹ cum Sporer, Dicastillo, Arriaga, etc. Et casum accidere posse ait Croix, quando celebratur Matrimonium per procurato-

loc. cit., num. 170. — *Suar.*, disp. 69, sect. 2, v. *Tertium dubium* et seq. — *Aversa*, de Sacramentis in genere, qu. 64, sect. 9, v. *Rursus*. — *Bernal*, disp. 18, n. 85. — ¹⁵ Disp. 9, n. 127 et seqq. — ¹⁶ De Sacram. i. g., qu. 1, art. 7, n. 5. — *Coninck*, qu. 64, n. 103. — *Dicast.*, tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 3, dub. 14, n. 323 et seqq. — ¹⁷ Lib. 6, part. 1, n. 168. — ¹⁸ De Sacram. i. g., n. 36. — ¹⁹ Lib. 6, part. 1, n. 174. — *Spor.*, part. 1, n. 118. — *Dicast.*, tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 3, dub. 14, n. 308. — *Arriaga*, disp. 22, n. 27 et seqq. — *Croix*, *loc. cit.*

tentio formalis; quod scilicet Baptismus est janua Ecclesiae et virtualis professio fidei. Suarez nihilominus, *disp. 14, sect. 2, v. Dico 1* omnia haec expresse docet, scribens: « Hunc consensum quem necesse est praecessisse, quando actu non adest, non esse eodem modo necessarium in omnibus sacramentis; nam Baptismus, v. g., quia est janua ad Ecclesiam, et in eo fit prima sollemnis professio fidei et legis Christi, ideo videtur requirere in adulto voluntatem magis expressam et formalem ».

d) Sporer, *part. 1, n. 151*, ita tenet de Judaeo attritionem habente in ultimo mortis agone; secus esse ait extra mortis articulum, v. g. in somno.

e) Eo sensu contradicere censetur Suarez, quod, ut superius nota c dictum est, requirit formalem intentionem ad Baptismum.

f) Lugo, *disp. 9, n. 129*: « Non ergo, in-

Pro Poenitentia requiritur saltem virtuales.

Pro Matrimonio non sufficit interpretativa.

Exceptio.

Sufficit etiam in dormientibus, ebriis, amentibus.

rem; quia si hic contrahit dum principalis dormit, perficitur Matrimonium cum intentione principalis, quae non aliter quam habitualis dici potest. Sed verius sentit Lugo¹ in Matrimonio semper requiri voluntatem saltem virtuales: quia, cum uterque conjux non solum sit suscipiens, sed etiam minister sacramenti, in singulis

eorum certe requiritur ea intentio qualis in ministris aliorum sacramentorum exigitur; ut diximus *n. 16 et 18*. — In praefato autem casu procuratoris, recte dicit Lugo² quod illa intentio verius dicenda est virtualis quam habitualis; cum procurator contrahat virtute mandati sive consensus a principali praestiti.

DUBIUM II.

Quid requiratur ut licite et cum fructu suscipiatur.

83. *Quae requirantur in suscipiente sacramenta mortuorum, et quae vivorum.* — 84. *An aliquando possit ministrari Viaticum a laico, vel sacerdos non jejunus celebrare.* — 85. *An magis dispositi majorem fructum recipiant. An sumant cum fructu hostiam ii qui nesciunt esse consecratam.* — 86. *Plura notanda de suscipiente sacramentum cum mortali aut veniali.* — 87. *An omnia sacramenta causent gratiam remoto peccato.* — 88. *An liceat petere sacramentum a ministro excommunicato.* — 89. *An a ministro peccatore.*

83. — « Resp. Ad effectum Baptismi et « Poenitentiae requiritur et sufficit, praeter voluntatem sumendi sacramentum, « dispositio fidei, spei et attritionis. — Non « autem requiritur caritas, sive ut gratiam habeat »; [Vide dicenda *n. 139 et 437*] « quia haec sacramenta dicuntur « mortuorum quod ipsa primam gratiam, « seu vitam donent.

« Ad reliqua vero sacramenta, quae « dicuntur vivorum, requiritur ut sit in « gratia ». [Sed nota hic propositiones damnatas ab Alexandro VIII, nempe prop. 22, quae dicebat: *Sacrilegi sunt iudicandi qui jus ad Communionem percipiendam praetendunt, antequam condignam de delictis suis poenitentiam egerint*. Et prop. 23: *Similiter arcendi sunt a sacra Communionem quibus nondum inest amor*

¹ Disp. 9, num. 134. — ² Loc. cit., num. 139. — ³ Lib. 5, tr. 1, cap. 6, num. 2. — ⁴ Disp. 1, de Sacramentis in genere, qu. 6, punct. 2, num. 11 et seqq. — S. Thom.,

Dei purissimus, et omnis mixtionis expers]. « Quia ista non primam, sed secundam tantum gratiam, id est augmentum « tantum gratiae conferunt. Etsi subinde « per accidens dent primam, cum quis « putat bona fide se carere mortali. — « Laymann³, Bonacina⁴ ».

84. — Hoc quidem probabile est cum D. Thoma. Vide dicenda *n. 87*.

Hinc recte dicunt Gonet^{a)}, Henno^{a)} et Tournely^{a)} (vide infra, *n. 237, Qu. 3*), posse laicum moribundo Viaticum ministrare, si desit sacerdos qui eum absolvat.

Et etiam sacerdotem celebrare posse non jejunum, ad ministrandum Viaticum moribundo sensibus destituto qui non possit confiteri, ut Viva⁵ cum Laymann et Filliuccio^{b)}; secus autem, si absolu-

3 P., qu. 79, art. 3, corp. — ⁵ De Sacramentis in genere, qu. 1, art. 5, num. 6. — Laym., lib. 5, tr. 4, cap. 6, num. 21.

quit, sufficit sola illa voluntas generalis contenta in actu attritionis ad valorem Baptismi ei qui nihil unquam de lege christiana aut Baptismo audivit... Valeret tamen Baptismus, si aliquis religionem christianam corde amplexus esset, licet nihil de Baptismo aut ejus necessitate audisset ».

84. — ^{a)} Gonet, *Clyp., tr. 4, de Euch., disp. 10, n. 18*, oppositum docet ut communis et probabilis. — Henno tamen, de

Euchar., disp. 7, qu. 3, concl. 4, ut S. Alphonsus, tribuit Gonet opinionem hic expositam; quam Henno non reprobat, sed advertit eam non esse in usum deductam. — Contin. Tournely, *de Euchar., cap. 5, art. 2, concl. 4, qu. 1, v. Limitant*, non solum negat eam esse in usu, sed eam expresse reprobat.

^{b)} Filliuccio, *tr. 4, cap. 8, n. 242*, probabile esse ait; sed contrarium probabilius existimat.

Per accidens dant primam gratiam.

Sumens Eucharistiam nesciens, nullum fructum percipit.

Baptismus requirit fidem, spem et quandocumque attritionem.

tionem sacramentalem ille receperit^{c)}. Vide infra, *n. 286, v. Primam*.

« Unde resolves:

85. — « 1°. Etsi aequaliter dispositi aequalem, magis tamen dispositi majorem « sacramenti fructum praeter characterem « consequuntur: tum quia congruum est « sacramenta ita instituta esse, ut uberior « gratia detur pro dispositione subjecti; « tum quia non videtur is qui vehementer attritionem ad Baptismum vel Poenitentiam affert omni fructu carere.

« 2°. Qui sumit hostiam quam nescit esse consecratam, cum instar alterius animalis, sine intentione sumendi sacramentum, sumat, accipit quidem materialiter rem quae est sacramentum, non tamen sacramentaliter et cum fructu ». [Ita S. Thomas¹ cum Lugo, Suarez^{a)}; Croix², contra Arriaga^{a)} et Dicastillo^{b)}, quorum sententiam immerito probabilem vocat Croix]. — « Idem docet Bonacina « de eo qui sumit sacramentum ex causa « famis: quod videtur intelligendum, si ex « ea sola: neque enim videtur sacerdos « fructu sacramenti privari, etsi, sumpturus calicem, simul etiam levare sitim « intenderet. Vide Bonacina³ ».

86. — Notandum P. Ad *Baptismum* requiritur actus fidei et spei, saltem virtualis; ut omnes docent cum Suarez et Croix⁴. Et etiam actus contritionis sive attritionis, ut tenet Salmant. cum D. Tho-

¹ 3 P., qu. 80, art. 3, ad 3. — Lugo, de Sacramentis in genere, disp. 9, num. 126; et de Euchar., disp. 16, n. 22. — ² Lib. 6, part. 1, n. 178. — Arriaga, disp. 22, n. 13 et seqq. — Bonac., disp. 1, qu. 6, punct. 2, num. 3. — ³ Loc. cit. — Suar., de Gratia, lib. 8, cap. 19, n. 6. — ⁴ Lib. 6, part. 1, n. 187. — Salmant., tr. 2, cap. 6, n. 53. — D. Thom., 3 P., qu. 79, art. 3, ad 2. — ⁵ Sess. 14, de Poenit., cap. 1. — ⁶ De Sacram. i. g., disp. 8, n. 145. — ⁷ Loc. cit., num. 190. — Adrian., in 4, de Confess., qu. 3,

^{c)} Aut Extremam Unctionem, addunt Viva et Laymann.

85. — ^{a)} Suarez, *de Euch., disp. 62, sect. 1, n. 4, v. Tertio*, id insinuat asserens improprissime dici usum sacramenti, ut sacramentum est.

^{b)} Dicastillo, *tr. 4, de Sac. Euch., disp. 9, dub. 10, n. 183*, dicit eo casu Eucharistiam cum fructu suscipi; sed loquitur de amente, qui antea digne vivebat. Et rationem quam affert « probabilis est », ait Croix, *loc. cit.*

86. — ^{a)} Laymann et Vasquez non satis accurate citantur a Croix; nam *locis cit.*,

ma (vide infra, *n. 139, v. Requiritur*), si baptizandus habeat grave peccatum; ut patet ex Tridentino⁵. — Ad *Eucharistiam* autem praemitti debet ex speciali praeecepto confessio et absolutio ab omni mortali.

Utrum autem *pro aliis sacramentis vivorum sufficiat praemittere tantum contritionem?* — Affirmatur communissime cum Lugo⁶, Laymann^{a)}, Vasquez^{a)}, Croix⁷ et aliis; contra Marsilium^{b)} et Adrianum. Vide dicta *n. 34, v. Secunda*.

Notandum II°. Est certe peccatum grave sacramentum suscipere cum mortali; et est gravius quam illud indigne ministrare aut conficere: ut Croix⁸ cum Dicastillo et aliis.

Utrum autem *in aliquo casu liceat suscipere sacramentum in mortali?*

Videtur negare Suarez⁹, loquens de sumenda Communionem. — Sed communius affirmant Herincx, Aversa et Bosco, apud Croix¹⁰. Idque pro casu rarissimo non videtur improbabile: puta si hostia consecrata esset profananda ab haereticis, et aliquis pro illa subita irruptione non posset tam cito conteri; tum videtur posse eam sine peccato sumere, licet sine fructu. Tunc enim non sumeret ut sacramentum, sed tantum absconderet in corpore suo, sicut in pariete, ad eam liberandam ab injuria; ut dicunt^{c)} Lugo¹¹, Croix¹², Tamburinius¹³; et Diana¹⁴ cum Vasquez^{d)},

§ Pro hujus solutione, v. *Primo propter*. — ⁵ Loc. cit., n. 194. — Dicast., tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 3, dub. 14, n. 340. — ⁶ Disp. 66, sect. 1, v. *Sed objicies*. — Herincx, de Sacram. i. g., disp. 3, n. 99. — Aversa, de Euchar., qu. 8, sect. 5, v. *Secundo*. — Bosco, de Sacram., disp. 1, sect. 5, n. 54. — ⁷ Loc. cit., num. 194. — ⁸ De Euchar., disp. 14, num. 3. — ⁹ Lib. 6, part. 1, num. 194 et 514. — ¹⁰ Method. expedit. Commun., cap. 1, § 10, num. 76. — ¹¹ Part. 5, tr. 13, resol. 74.

nempe Laymann, *lib. 5, tr. 1, cap. 5, n. 10*; Vasquez, *disp. 136, cap. 1, n. 3*, loquuntur de ministrante sacramentum.

^{b)} Marsilius, *in 4, qu. 12, art. 1, part. 5, cas. 6*, de ministrante loquitur; sed *cas. 2*, asserit accedentem ad ordines, ad confessionem teneri; idemque videri de Matrimonio ineunte, saltem ut congruum et expediens; « non tamen audeo (subdit) asserere quod teneatur ».

^{c)} Non omnes auctores rationem seu explicationem adjectam expriment.

^{d)} Vasquez, *disp. 207, n. 3*; Gaspar Hur-

Eucharistia requirit confessionem.

Pro ceteris sufficit contritio.

Suscipere sacramentum in mortali, lethale.

Quando liceat communicare in mortali.

Verius semper requiritur saltem virtutibus.

Ad Baptismum et Poenitentiam non requiritur caritas.

Secus, ad reliqua sacramenta.

Hurtado ^{d)} et Ochagavia ^{d)}. — Idem probabiliter dicunt Lugo ^{e)} cum Vasquez ^{d)}; et Croix ¹ cum Hurtado ^{d)}, Ochagavia, Diana et Leandro, de laico accumbente in scamno communicantium, qui recordaretur peccati mortalis, et non posset elicere contritionem ob angustiam temporis. (Vide dicta n. 33).

87. — Quaeritur 1°. *An sacramenta valide, sed cum fictione suscepta, remoto obice, reviviscant?* — Nomine fictionis hic non intelligitur ea quae reddit sacramentum nullum, ut est defectus intentionis; sed ea cum qua sacramentum valide suscipitur, nempe cum quis accedit sine dispositione requisita ad sacramentum.

De sacramento *Baptismi* (excepto Scoto ^{a)} et aliis paucis) omnes communiter id affirmant cum Petrocorensi ², Concina ³, Lugo ⁴, Tournely ⁵ et aliis; ex D. Thoma ⁶, ubi loquens de gratia Baptismi, sic ait: *Impeditur autem quandoque per fictionem; unde oportet quod, remota ea per poenitentiam, Baptismus statim consequatur suum effectum.* Et prius id docuit S. Augustinus ⁷, ubi dixit: *In illo qui fictus (ad Baptismum) accesserat, fit... ut quod ante datum est, tunc valere incipiat, cum illa fictio veraci confessione recesserit.*

¹ Lib. 6, part. 1, n. 517. — *Ochagav.*, de Euchar., tr. 2, qu. 8, n. 4. — *Diana*, part. 5, tr. 13, resol. 74. — *Leander*, id est *Emmanuel a Conceptione*, Sum. novem partium Leandri, n. 380. — ² De Sacram. i. g., cap. 6, qu. 7. — ³ De Baptismo, cap. 15, n. 12. — ⁴ De Sacramentis in genere, disp. 9, num. 22 et 23. — ⁵ Praelect., de Sacram. Baptism., qu. 4, art. 2, concl. 2. — ⁶ 3 P., qu. 69, art. 10, corp. — ⁷ De Baptismo, contra Donatist., lib. 1, cap. 12, n. 18; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 43, col. 119. — ⁸ Disp. 28, sect. 5, v. *Dico 1.* — ⁹ Loc. cit., n. 52. — *Coninck*, qu. 62,

tadus, de Euchar., disp. 9, diff. 1; Ochagavia, de Euchar., tr. 2, qu. 8, n. 4, de casu simili loquuntur, scilicet de sacerdote qui in altari celebrans recordatur peccati mortalis, et cui per temporis angustias non licet contritionem elicere ante communionem; et hunc Vasquez et Hurtadus negant peccare mortaliter, si in peccato mortali communicet; quod Ochagavia non facile admittit, nisi pro solo laico in scamno jam accumbente.

^{e)} Lugo, de Sacram. i. g., disp. 9, n. 8, loquitur de sacerdote celebrante, ut Vasquez et Hurtadus hic supra nota d.

87. — ^{a)} De Scoto, cfr. notam b ad n. 6 supra.

^{b)} In eo scilicet qui nec post Baptismum, nec in ipsa Baptismi susceptione (saltem non postquam Baptismi essentialia completa sunt)

Ratio, quia peccatum ante Baptismum vel in ipsa perceptione Baptismi consummatum non subicitur Ecclesiae clavibus; unde necesse est remitti per solam virtutem Baptismi, qui, sublato obice, habet effectum prius suspensum ratione fictionis. An autem ad hunc effectum obtinendum requiratur in suscipiente contritio? Negant Suarez ⁸, et Lugo ⁹ cum Coninck et communi (contra Vasquez); dicuntque sufficere attritionem ^{b)}. Vide dicenda n. 139, v. *Requiritur*.

Idem quod de Baptismo dicunt etiam de sacramento *Poenitentiae* (casu quo fiet confessio valida et informis, juxta dicenda n. 441) Lugo ¹⁰, Salmant. ^{c)}, contra Petrocorensis, ex S. Thoma ^{d)}, qui loquens de poenitente qui fecerit confessionem validam, sed informem, dicit: *Quamvis tunc non percipiat absolutiois fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet; sicut etiam et in aliis sacramentis.* — Ratio, ut ait Lugo ^{e)}, quia si hic postea conteritur, jam peccatum ei remittitur, et remittitur quidem sine eo quod directe illud clavibus subicitur.

Idem ajunt Lugo ¹¹ et Suarez ¹², Croix ¹³; cum Paludano, Silvestro, Coninck, apud Salmant. ¹⁴ (contra Sotum, Hurtadum,

num. 92 et 94. — *Vasq.*, disp. 160, cap. 2, n. 10. — ¹⁰ De Sacramentis in genere, disp. 9, n. 100. — *Petrocor.*, de Sacram. i. g., cap. 6, qu. 7, v. *Respondetur hanc.* — ¹¹ Loc. cit., n. 103 et 104. — ¹² Disp. 28, sect. 6. — ¹³ Lib. 6, part. 1, n. 199. — *Palud.*, in 4, dist. 4, qu. 5, art. 3, n. 12. — *Silvest.*, v. *Baptismus IV*, n. 11, quaer. 17. — *Coninck*, qu. 62, dub. 5, n. 75 (non citat. a Salm. pro hoc asserto). — ¹⁴ Tr. 1, cap. 5, n. 67. — *Sotus*, in 4, dist. 6, qu. 1, art. 8, v. *Nihilominus.* — *Gasp. Hurtad.*, de Sacram. i. g., disp. 3, diff. 8.

peccavit, sed ex inculpabili ignorantia fictus accessit.

^{c)} Salmant., tr. 6, cap. 5, dub. unic., dicunt Poenitentiam posse dari validam et informem.

^{d)} Textus iste revera habetur in 4, dist. 17, qu. 3, art. 4, solut. 1; sed ibi non est sermo de attritione; et verbis hic allatis S. Thomas haec addit: « Unde non tenetur iterare confessionem qui fictus accedit, sed tenetur postmodum fictionem suam confiteri ».

^{e)} Lugo hanc utique rationem reddit loc. cit., n. 43 et 44, in ordine tamen ad alium casum, scilicet in ordine ad reviviscantiam Baptismi qui cum obice receptus fuisset, vel etiam quando contritio praecessit ipsum Baptismum.

Sufficit attritio.

Poenitentia, in quodam casu reviviscit.

Confir-matio et Ordo reviviscunt.

Bosco et Bernal, apud Croix ¹⁾, de sacramentis characterem imprimentibus, prout de *Confirmatione* et *Ordine*. — Quia, cum haec sacramenta nequeant iterari, videtur consentaneum divinae bonitati: ne tales suscipientes relinquuntur destituti gratia sacramentali, tam proficua in confirmatis ad resistendum tentationibus; et in ordinatis ad obeunda munia clericalia. Et hanc sententiam ait Petrocorensis solidissimum habere fundamentum.

Idem dicunt Escobar ², Croix ³; Salmant. ⁴ cum Cabrera, Arauxo, Cajetano, etc.; ac Lugo ⁵ cum Suarez et Coninck, de sacramento *Extremae Unctionis* et de *Matrimonio*. — Quia (ut ajunt) etiam congruum videtur quod, cum Extrema Unctio non possit iterari eodem mortis articulo, nec Matrimonium vivente eodem conjuge, interim fideles non careant gratia sacramenti.

Recte autem Lugo ⁶, Croix ⁷ cum Suarez, Coninck, Filliuccio, etc. communiter, contra alios, negant hoc de *Eucharistia*: quae ex sua institutione frequenter potest iterari; idcirco non fuit opus hanc tribuere efficaciam tali sacramento, ut subveniatur fragilitati hominum. E converso in hoc sacramento sequeretur absurdum, quod sacerdos qui pluries in sua vita sacrilege celebrasset, si in morte cum remissa attritione confiteretur, reciperet totum cumulum gratiarum tot sacrilega-

Bosco, de Sacram., disp. 1, sect. 6, n. 61 et 62. — *Bernal*, disp. 13, sect. 2. — ¹ Lib. 6, part. 1, n. 197. — *Petrocor.*, de Sacram. i. g., cap. 6, qu. 7, i. f. — ² Lib. 8, n. 182. — ³ Loc. cit., n. 202. — ⁴ Tr. 1, cap. 5, n. 67. — *Cabrera*, de Sacram., qu. 69, art. 10, disp. 4, n. 4, 6, 7 et 9. — *Arauxo*, in 3 P., qu. 62, art. 1, dub. 5. — *Cajetan.*, Opusc. tom. 1, tr. 5, qu. 5, corp. — ⁵ Disp. 9, n. 105 et 106. — *Suar.*, disp. 28, sect. 6, v. *Secundo*; cfr. disp. 41, sect. 1, n. 24 et 25. — *Coninck*, qu. 62, n. 76 et 77. — ⁶ Loc. cit., n. 108. — ⁷ Loc. cit., n. 200; cfr. num. 197. — *Suar.*, disp. 63, sect. 8. — *Coninck*, qu. 62, n. 78. — *Fill.*, tr. 4, cap. 6, n. 176; et tr. 1, cap. 8, n. 148. — ⁸ Lib. 6, part. 1, n. 200. — *Palau.*, tr. 18, punct. 9, n. 6. — ⁹ Loc. cit., n. 209 et 210. — ¹⁰ De Censur., disp. 11, sect. 1, n. 5 et 7. — ¹¹ De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1,

^{f)} Scotus videtur hic a Croix citari pro Soto; Croix enim allegat auctores ex Aversa, qui Sotum non Scotum affert; atvero utrumque infelicitur, neuter enim hanc sententiam tenet, quidquid investigare conatus sim.

^{g)} Eademque sententiam ut probabilem expresse tenet Coninck, et perspicue indicat Suarez, locis cit.

rum communionum; immo, quo saepius indigne celebrasset, eo uberius gratis daretur. — Censet autem Croix ⁸ cum Scoto ^{f)}, Palao, etc., quod si quis communicet et removeat obicem antequam species Eucharistiae consummentur, is non carebit gratia sacramenti ^{g)}.

An autem suscipiens sacramentum cum veniali habituali vel actuali peccet? — Vide dicenda de *Euchar.*, n. 270.

88. — Quaeritur 2°. *An liceat petere sacramenta a ministro indigno?* — Hic distinguere oportet ministrum indignum ob aliquam censuram vel inhabilitatem, et indignum ob peccatum mortale.

Resp. 1°. Si minister est indignus per *censuram*, etc., et non est toleratus, nimirum si sit excommunicatus *vitandus*, vel publice et nominatim suspensus, vel irregularis per sententiam (vide Croix ⁹⁾, certe non licet ab eo petere sacramenta, nisi in extrema vel gravissima necessitate, in qua omnes dicunt licitum esse suscipere *Baptismum* et *Poenitentiam*; ut Suarez ¹⁰, Contin. Tournely ¹¹, Antoine ¹², Bonacina ¹³, Croix ¹⁴; et Salmant. ¹⁵ cum Sayro, Granada, Cornejo, etc., ex D. Augustino ¹⁶.

Idem probabiliter de sacramento *Eucharistiae* dicunt Navarra ¹⁷, Suarez ¹⁸, Bonacina ¹⁹, Viva ²⁰ cum Soto ^{a)}, Salmant. ²¹ cum Cornejo, Nuñez (contra Sayrum, Avila ^{b)}, etc.). — Et adhaeret [Contin.] Tournely ²²; ex cap. *Quod in te, de poenitent.*

§ 3. — ¹⁰ De Sacram. i. g., cap. 2, qu. 13, resp. 1. — ¹¹ Disp. 2, de Excom., qu. 2, punct. 2, § 4, n. 7; cfr. ibid., n. 8. — ¹² Loc. cit., n. 209. — ¹³ Tr. 1, cap. 8, n. 16 et 18. — *Sayr.*, de Censur., lib. 2, cap. 2, n. 12 et 18. — *Jacob. de Granada*, in 3 P., contr. 3, de Sacram. i. g., tr. 5, disp. ult., n. 3. — *Cornejo*, tr. 5, de Excom., disp. 10, § 1, dub. 2 et 3. — ¹⁶ De Bapt. contra Donatist., lib. 1, cap. 2, num. 3 (ubi laudat eum qui in extrema necessitate ab a catholico baptizari petierit); ap. Migne, Patrol. lat., tom. 43, col. 110. — ¹⁷ Man., cap. 22, n. 4. — ¹⁸ Loc. cit., n. 17, v. *Addo vero*. — ¹⁹ Loc. cit., n. 8. — ²⁰ De Sacram. i. g., qu. 1, art. 7, num. 10. — ²¹ Loc. cit., n. 22. — *Cornejo*, loc. cit., dub. 4. — *Nuñez*, in 3 P., qu. 64, art. 6, diff. 3^{ha}. — *Sayr.*, de Censur., lib. 2, cap. 2, n. 21. — ²² Loc. cit., § 3, v. *An autem*.

88. — ^{a)} Sotus (a Salmant., hic allegatus) in 4, dist. 13, qu. 1, art. 9, in universum negat esse licitum, communionem ab excommunicato (vitando) recipere.

^{b)} Avila, part. 2, cap. 6, disp. 3, dub. 3, concl. 4, ex parte tantum contrarius est, casu scilicet quo infirmus Poenitentiae sacramentum jam receperit. Si vero sacramentum hoc

Si species non duntaxat sint destructae, gratia recipitur.

Recipere sacramenta a ministro non tolerato, illicitum:

exceptis in extrema necessitate Baptismo et Poenitentia.

Eucharistia.

Quid veniat nomine fictionis.

Baptismus, remoto obice, reviviscit.

et remission., ubi Innocentius III, quamvis neget morientibus Extremam Unctionem tempore interdicti generalis, non negat tamen Poenitentiam et Viaticum.

Idem sentiunt de sacramento *Extremae Unctionis* ^{c)}, Escobar, Herincx et Di-castillus, apud Croix ¹; eo quod tale sacramentum potest per accidens gratiam causare. — Sed melius id non admittunt Suarez ², Bonacina ³, Elbel ⁴; item Coninck, Filliucius, Avila et Cornejo, apud Salmant. ⁵, nisi quando infirmus non poterit aliud sacramentum recipere.

Pariter dicunt Suarez ⁶, et Cornejo, apud Salmant. ⁷, licitum esse recipere sacramentum *Ordinis* ab episcopo excommunicato, quando in aliqua provincia remota ille solus existeret, et talis ordinatio redundaret in bonum communitatis ^{d)}.

Idem dicunt praefati auctores de sacramento *Matrimonii*, casu quo esset necessarium vel ad salutem spiritualem morientis, vel ad magnam utilitatem temporalem filiorum, nec alius adesset minister.

An autem excommunicatus vitandus valide ministret sacramentum Poenitentiae in extrema necessitate? — Hoc negandum ^{e)}; vide dicenda n. 560.

Resp. 2°. Si vero minister sit excommunicatus vel suspensus *toleratus*; quaestio est inter DD. *an liceat ab eo petere sacramenta sine gravi causa*. — Negant alii. — Sed verius affirmandum; quia concilium Constantiense absolute concessit fidelibus communionem cum toleratis.

Escob., lib. 8, num. 295. — *Herincx*, de Sacramentis i. g., disp. 3, n. 113. — *Dicast.*, tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 3, dub. 13, n. 305. Cfr. de Censur., disp. 2, dub. 41, n. 667. — ¹ Lib. 6, part. 1, n. 209. — ² De Censur., disp. 11, sect. 1, n. 23, v. *De aliis*. — ³ Disp. 2, de Excomm., qu. 2, punct. 2, § 4, n. 8. — ⁴ Confer. 3, de Sacram. subj. n. 66 et 67. — *Coninck*, qu. 64, n. 48. — *Fill.*, tr. 12, cap. 3, n. 76. — *Avila*, de Censur., part. 2, cap. 6, disp. 3, dub. 3, concl. 5. — *Cornejo*, tr. 5, de Excomm., disp. 10, § 1, dub. 4, v. *Primus est*. — ⁵ Tr. 1, cap. 8, n. 23. — ⁶ Loc. cit., n. 25. —

recipere nequeat, licite potest a vitando Eucharistiam accipere. Quam limitationem Salmant. etiam animadverterunt.

^{c)} Auctores pro hac priori sententia allegati, non dissentiunt a secunda, quam S. Alphonsus probat; dicunt enim licere Extremam Unctionem a ministro non tolerato recipere, eo dumtaxat casu quo alia sacramenta infirmo conferri nequeant.

Vide dicta n. 55, et dicenda de Censur., n. 139.

89. — Resp. 3°. Cum autem minister est indignus *ob peccatum mortale*, D. Thomas ⁸ videtur indistincte concedere posse suscipi sacramenta a peccatore occulto, dicens: *Quamdiu (minister) ab Ecclesia toleratur in ministerio, ille qui ab eo suscipit sacramentum non communicat peccato ejus*. — Et idem habetur in cap. *Vestra 7, de cohabit. cler. etc.*, ubi dicitur: *Sine dubitatione...teneatis quod a clericis et presbyteris quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur, nec habent operis evidenciam* (id est, ut explicat Glossa, quando ipsi non sunt condemnati vel confessi in jure), *licite divina mysteria audiantur, et alia recipiantur sacramenta ecclesiastica*. Hoc tamen sane intelligendum, valere tantum ad excusandum ne contraveniatur prohibitioni Ecclesiae.

Caeterum, ad suscipiendum sacramentum a peccatore, semper requiritur rationabilis causa: juxta dicta *Lib. II, n. 47, v. Secunda, et n. 49*; utque alibi docet idem D. Thomas ⁹, ubi ait: *Praeter necessitatis articulum, non esset tutum quod eum (scilicet pastorem) induceret ad aliquod sui ordinis exsequendum, durante tali conscientia quod ille in peccato mortali esset*. Nomine autem *necessitatis*, recte explicat Contin. Tournely ¹⁰ intelligi hic necessitatem moralem. — Unde probabiliter sufficit ad excusandum etiam causa gravis utilitatis; ut docent communissime Suarez ¹¹, Sanchez ^{a)}, Palaus ¹², Viva ¹³,

Cornejo, tr. 5, de Excomm., disp. 10, § 1, dub. 4, v. *Secundus est*. — ¹ Tr. 1, cap. 8, n. 24. — *Praefati auctores*, id est *Suar.*, loc. cit., n. 24. — *Cornejo*, loc. cit., v. *Tertius*. — *Salmant.*, loc. cit., num. 25. — ² 3 P., qu. 64, art. 6, ad 2. — *Glos.*, ad cap. *Vestra*, in v. *Evidenciam*. — ³ In 4, dist. 24, qu. 1, art. 3, solut. 5, ad 3. — ⁴ De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 3, concl., v. *Caeterum*. — ⁵ De Sacram. i. g., disp. 18, sect. 1, n. 14, v. *Dixi autem*. — ⁶ Tr. 18, punct. 15, num. 2. — ⁷ De Sacram. i. g., qu. 1, art. 7, n. 10, v. *Dico tertio*.

^{a)} Seu quando in dicta provincia magna esset necessitas seu penuria sacerdotum vel clericorum, ut notant auctores allegati.

^{e)} Sed vide ad dictum n. 560 notam b, in qua ostenditur S. Alphonsum retractasse sententiam hanc negativam, et affirmativam amplexum esse.

89. — ^{a)} Sanchez, de *Matrim.*, lib. 7, disp. 9, n. 8; Nuñez, in 3. P., qu. 64, art. 6, diff. 1bis,

A peccatore occulto, licitum ex parte Ecclesiae.

Sed requiritur rationabilis causa.

Sufficit gravis utilitas.

Croix ¹, Mazzotta ², Toletus ^{b)}, Filliucius ³, Escobar ⁴, Anacletus ⁵, Holzmann ⁶, Elbel ⁷ citans Scotum ⁸, Sporer ⁹; Bonacina ¹⁰ cum Coninck, Valentia ^{b)}, Reginaldo, Henriquez; et Salmant. ¹¹ cum Ledesma, Nuñez ^{a)} et communi, ut asserunt ^{c)}.

Hinc ajunt DD. licite recipi sacramenta a ministro peccatore:

1°. Si urgeat praeceptum confessionis vel communionis ^{d)}, ut dicunt Suarez ¹², Concina ¹³, et Escobar ¹⁴ cum Vasquez, etc.

2°. Si ex dilatione susceptionis imminet periculum lapsus. — [Contin.] Tournely ¹⁵.

3°. Si debes implere praeceptum Missae audiendae. — Suarez ¹⁶, cum Coninck ^{e)} et Soto ^{e)}, apud Escobar ^{e)}. (Vide dicta *Lib. II, n. 51 et 79*).

4°. Si alias diu debeas permanere in mortali, et nequeas alium adire confessorium. Ita [Contin.] Tournely ¹⁷. — Sed melius Suarez ^{f)} et Antoine ^{f)} excusant ab omni culpa eum qui est in mortali, si nolit neque ad horam exspectare; quia

¹ Lib. 6, part. 1, n. 211. — ² Tr. 5, disp. 1, qu. 3, cap. 2, qu. 2, resp. 2. — ³ Tr. 1, cap. 8, n. 152. — ⁴ Lib. 8, n. 313. — ⁵ Tr. 14, de Sacram., dist. 1, n. 56 et 57. — ⁶ De Sacram. i. g., n. 84. — ⁷ Confer. 3, de Sacram. subjecto, n. 63. — ⁸ In 4, dist. 5, qu. 2, num. 5, v. *Quantum*. — ⁹ Part. 1, cap. 3, n. 179. — ¹⁰ Disp. 1, de Sacram., qu. 6, punct. 5, n. 1. — *Coninck*, qu. 64, n. 43. — *Regin.*, lib. 1, n. 164. — *Henriq.*, lib. 1, cap. 30, n. 2. — ¹¹ Tr. 1, cap. 8, n. 34. — *Petr. de Ledesm.*, de Sacram. i. g., cap. 6, concl. 11. — ¹² De Sacram. i. g., disp. 18, sect. 1, n. 14, i. f. — ¹³ De Sacram. i. g., cap. 13, n. 9. — ¹⁴ Lib. 8, num. 316. — *Vasq.*, de Poenit., qu. 98, art. 1, dub. 4, num. 14. — ¹⁵ De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 3, concl.,

concl. 3 et 4, loquuntur de excommunicato tolerato. Et Sanchez dicit posse ab eo, si est paratus, sacramenta recipi, quando « valde utile est »; et Nuñez, *concl. 2*, quando est « aliqua utilitas ».

^{b)} Toletus, *lib. 1, cap. 92, n. 4*; et Valentia, in 3 P., *disp. 3, qu. 5, punct. 3*, v. *Primus casus*, requirunt necessitatem; sed Toletus loquitur de ministro qui non tenetur ex officio ministrare, neque est paratus.

^{c)} Praeterea, multi ex allegatis auctoribus dicunt satis esse utilitatem, quando minister est parochus vel paratus: et sunt Anacletus, Holzmann, Scotus (de ministro publice malo), Henriquez et Ledesma.

^{d)} Suarez et Concina loquuntur de communionis praecepto.

^{e)} Coninck, *loc. cit.*, n. 43, i. f.; Sotus, in 4, dist. 1, qu. 5, art. 6, *propos. 4*, v. *Hic*

non est modica utilitas quamprimum a peccato liberari.

5°. Si carere debeas (saltem diu) communionem; ut Suarez ¹⁸ et Escobar ¹⁹. — Et idem ait Suarez, si carere debeas fructu confessionis, etiamsi non habeas mortale. — An autem sufficiat causa non carendi fructu alterius sacramenti? Negat Croix ²⁰. Sed affirmant Suarez et Escobar ²¹, si minister sit parochus vel sit paratus, et non sit alius digne ministrans.

6°. Si alias nequeas lucrari jubileum. [Contin.] Tournely ²² et Croix ²³.

7°. Si indigeas perito direttore, et non habeas alium. [Contin.] Tournely ²⁴. — Modo, addit Sporer ²⁵, diu debeas alium exspectare.

8°. Si vis Missam applicare pro amico defuncto; ut Sporer ²⁶.

Dicit autem Cajetanus ²⁷ absolute licitum esse petere sacramentum a proprio parochio sine ulla gravi causa; sed verius hoc negant Concina ²⁸, et Salmant. ²⁹ cum Navarro, Soto ³⁾, Bonacina et Ledesma, si facile possis alium adire. — Sic etiam

v. *Caeterum*. — ¹⁶ Loc. cit., num. 14. — ¹⁷ Loc. cit., v. *Caeterum*. — ¹⁸ Loc. cit. — ¹⁹ Lib. 8, n. 316. — *Suar.*, loc. cit. — ²⁰ Lib. 6, part. 1, num. 211. — *Suar.*, loc. cit., n. 14, v. f. — ²¹ Lib. 8, n. 316. — ²² De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 3, concl., v. *Caeterum*. — ²³ Lib. 6, part. 1, n. 211. — ²⁴ De Sacram. i. g., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 3, concl., v. *Caeterum*. — ²⁵ Part. 1, cap. 3, num. 179. — ²⁶ Loc. cit. — ²⁷ In 3 P., qu. 64, art. 6, ad 2. — ²⁸ De Sacramentis in genere, cap. 13, n. 5. — ²⁹ Tr. 1, cap. 8, n. 36 et 38. — *Nav.*, Man., cap. 14, num. 28. — *Bonac.*, disp. 1, de Sacram., qu. 6, punct. 5, num. 3. — *Petr. de Ledesm.*, de Sacram. i. g., cap. 6, concl. 11.

autem non praeteribo, citantur ab Escobar *lib. 8, n. 314*, quasi assignent pro causa recipiendi sacramentum ab indigno, praeceptum Ecclesiae; et ita tenet Coninck; sed Sotus ex parte tantum, scilicet quando ministro incumbit ex officio ministrare.

^{f)} Suarez, *loc. cit.*, satis esse ait utilitatem non differendi *nimum* confessionem; Antoine vero, de *Sacram.*, cap. 2, qu. 13, resp. 3: « Si quis sit in statu peccati mortalis, nec possit, aut saltem sine gravi incommodo, adiri alius minister ».

^{g)} Sotus, de *Just.*, lib. 6, qu. 1, art. 5, *Dubitatio*, affert quidem generale principium: posse scilicet aliquem ad bonum uti alieno peccato, « quotiescumque id quod petitur tum juste fieri potest, tum et bona de causa petitur »; sed in 4, dist. 1, qu. 5, art. 6, *propos. 3*, absolute scribit: « Licitum est eum qui non

Quando liceat petere a proprio parochio indigno.

Quandoque Extrema Unctione,

Ordine,

Matrimonio.

Recipere sacramenta a tolerato, semper licitum.

Quando, ab haeretico vel schismatico.

dicunt Concina ^{h)} et Antoine ¹ non licere petere sacramenta ab haeretico vel schismatico, nisi in casu extremae vel gravissimae necessitatis. Sed de haeretico vide n. 560.

An autem *sit mortale sine gravi causa petere sacramentum ab indigno ministro parato?* — Negant Sotus, Navarrus ⁱ⁾, Sà ⁱ⁾, Diana, etc., apud Salmant. ². — Sed recte affirmant Salmant. ³⁾ cum Silvestro ⁱ⁾, Molina ⁱ⁾, Valentia ⁱ⁾, Aragon ⁱ⁾, etc. (juxta dicta *Lib. II, de Carit., n. 47, v. Secunda, et n. 79*). — Tantum exciperem eum qui sumeret Eucharistiam a sacerdote indigno, qui eam actu aliis ministraret: ut dicunt Suarez ³ et Escobar ⁴, juxta sententiam allatam n. 35, v. *Utrum*, nempe quod unum tantum sit peccatum pluribus Eucharistiam ministrare.

Quando, a ministro indigno parato.

Sic pariter puto illicitum esse sine gravi causa inservire sacerdoti indigne celebranti; — contra Suarez ⁵, Bonacina ⁶, et Salmant. ⁷ cum aliis, qui id admittunt quando sacerdos facile possit alium invenire ^{h)}.

¹ De Sacram., cap. 2, qu. 13, resp. 3, v. *Dixi per se loquendo*. — Sotus, in 4, dist. 1, qu. 5, art. 6, v. *Prima itaque*. — Diana, part. 5, tr. 7, resol. 4. — ² Tr. 1, cap. 8, n. 43. — ³ Disp. 18, sect. 1, n. 16, v. *Tertio*. — ⁴ Lib. 8, num. 319. — ⁵ Loc. cit., num. 17. — ⁶ Disp. 1, de Sacram., qu. 6, punct. 5, n. 7. — ⁷ Tr. 1, cap. 8, n. 41. — ⁸ De Sacram. i. g., cap. 13, n. 4. — ⁹ De Sacram. in gen., cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 3, *Not. 1*. — ¹⁰ Confer. 3, de Sacram.

est praecisus, et quem scio indigne ministraturum sacramentum, inducere, si sit meus praelatus.

^{h)} Concina, *loc. cit., n. 6 et 7*, dicit in extrema necessitate, posse ab hujusmodi haereticis et schismaticis Baptismum et Poenitentiam recipi.

ⁱ⁾ Navarrus, *Man., cap. 17, n. 262*; Sà, *v. Usura, n. 5* (in edit. genuin.), loquuntur de casu simili, scilicet de eo qui mutuum petit ab usurario; sicut pariter auctores allegati in opinione contraria: Silvester, *v. Usura VII, qu. 1*; Molina, *tr. 2, disp. 335, n. 4*; Valentia, *in 2am 2ae, disp. 5, qu. 21, punct. 4, v. Dico 2o*; Aragon, *in 2am 2ae, qu. 89, art. 6, dub. 2, concl. 3*.

^{j)} Salmant., *loc. cit., n. 42*, affirmativam revera, ut probabilioem tenent; sed contrariam probabilem existimant.

^{k)} Scilicet dicunt ab hujusmodi ministerio abstinendum esse si commode fieri potest; sed quia moraliter vix commode vitari potest, neque ea de causa vitabitur peccatum, ideo

Certum est autem quod quivis minister praesumitur dignus, nisi constet oppositum; ut communiter docent Concina ⁸, [Contin.] Tournely ⁹, ex illo Apostoli I. Cor. XIII: *Caritas... non cogitat malum*; Elbel ¹⁰, et Croix ¹¹ cum Aversa, Dicastillo et aliis communiter. — Hinc probabiliter infertur, posse peti sacramentum adhuc ab eo qui scitur paulo ante peccasse; quia praesumendus est ipse jam se disposuisse saltem per contritionem. Ita Suarez ¹², Bonacina ¹³, Croix ¹⁴; Mazzotta ¹⁾ cum Sporer ^{m)}; Salmant. ¹⁵ cum Vasquez ⁿ⁾, Coninck, Sayro ⁿ⁾, Reginaldo, Dicastillo et aliis communiter. Et idem sentit [Contin.] Tournely ¹⁶, dicens: *Immo, [non sufficit] ut sciam ab eo recens et graviter peccatum esse; adhuc enim sapienter praesumam eum, si praesertim ad ministranda sacramenta sponte praesto sit, id quod sui erat fecisse ut Deo reconciliaretur. Certe, ait S. Thomas ¹⁷, in instanti homo a divina gratia emendatur.*

Recte tamen id limitant 1°. Suarez,

subjecto, n. 62. — ¹¹ Lib. 6, part. 1, num. 216. — *Aversa*, qu. 64, sect. 11, v. *Notari*. — *Dicast.*, tr. 1, de Sacram. i. g., disp. 3, dub. 13, n. 301. — ¹² Disp. 18, sect. 1, n. 15. — ¹³ Loc. cit., n. 6. — ¹⁴ Loc. cit., num. 216. — ¹⁵ Tr. 1, cap. 8, n. 40. — *Coninck*, qu. 64, num. 45. — *Regin.*, lib. 1, n. 167. — *Dicast.*, loc. cit., n. 302. — ¹⁶ Loc. cit., v. *Not. 1*. — ¹⁷ In 4, dist. 24, qu. 1, art. 3, solut. 5, ad 3. — *Suar.*, disp. 18, sect. 1, n. 15.

non sunt hujusmodi scrupuli his ministris injiciendi.

¹⁾ Mazzotta, *tr. 5, disp. 1, qu. 3, cap. 2, qu. 3*, id asserit quando minister paratus est vel sese offert.

^{m)} Sporer, *part. 1, cap. 3, n. 180*, ita sane tenet in casu quo necessitas urget.

ⁿ⁾ Vasquez et Sayrus a Salmant. utique ita allegantur: sed Vasquez, *de Poenit., qu. 93, art. 1, dub. 4, n. 15*, disserens de casu necessitatis, quo quis apud haeticum confiteri debeat, dicit haeticum mortaliter peccare, « nisi prius conteratur cum possit; quod satis est, ut poenitenti non imputetur ejus peccatum ». — Sayrus autem, *de Sacram., lib. 2, cap. 8, qu. 1, art. 2, n. 7*, licitum esse ait ex causa rationabili sacramentum petere a ministro indigno parato, et inter probationes affert hanc, quam tamen dicit parum aut nihil probare: « Cum quis in instanti contritionem habere possit, petens existimare debet talem ministrum habiturum contritionem, antequam sacramentum ministret ».

et Bonacina ¹ cum Coninck ^{o)}, Vasquez ^{o)}, Sayro ^{o)}, Reginaldo et aliis communiter, si constet ministrum esse consuetudinarius vel esse in occasione proxima pec-

candi (intellige voluntaria). Limitat 2°. Gobat ^{p)}, apud Croix ², si minister post peccatum confessionem non praemisit ante Missae celebrationem.

¹ Disp. 1, de Sacram. i. g., qu. 6, punct. 5, num. 6. -

Regin., lib. 1, n. 167. — ² Lib. 6, part. 1, n. 216.

^{o)} Coninck, *qu. 64, n. 45*, id de consuetudinario asserit. — Vasquez autem, *loc. cit., n. 14*; Sayrus, *loc. cit., qu. 1, art. 3*, praetermittunt hanc limitationem.

^{p)} Gobat citatur profecto a Croix tamquam huic limitationi patrocinans; at revera, *Experim., tr. 1, n. 265*, eam silentio plane praetermittit.

Corollaria.

Limitationes.